Folkhälsomyndigheten

Platskompassen och hälsofrämjande miljöer

Olivia Wigzell • 27 november 2025

Vår livsmiljö har betydelse för vår hälsa

- Hur våra samhällen och städer är utformade påverkar hur vi arbetar, lever, umgås och förflyttar oss.
- Miljön vi vistas i till vardags påverkar vår hälsa.

Att främja hälsa och förebygga ohälsa

- Socioekonomiska förhållanden påverkar hälsan
- Personer med funktionsnedsättning rapporterar sämre hälsa
- Barns uppväxtmiljö påverkar deras framtida hälsa
- Med stigande ålder blir vi känsligare för många miljöfaktorer

Viktigt att kunna påverka sin egen livsmiljö

- Att vara del i ett socialt sammanhang, ingå i sociala nätverk, känna delaktighet och bli sedd och hörd är centrala skyddsfaktorer för hälsan.
- Personer med lägre socioekonomisk position upplever oftare sämre kontroll och inflytande över både sina egna livsvillkor och utvecklingen av samhället i stort, samt mindre gemenskap och delaktighet.

Några exempel

- God tillgång till samhällsfunktioner
- Förskole- och skolgårdar med tillräcklig yta
- Förutsättningar för civila initiativ som inbjuder till delaktighet
- Tillgänglighet
- Vardagsnära natur

Platskompassen central

- Platskompassen är intressant i detta arbete då det fokuserar på både fysiska (byggnader, utemiljöer, transport) och sociala aspekter (tillgänglighet, socioekonomiska perspektiv, gemenskap).
- Verktygets bredd innefattar kompetenser från flera aktuella uppdrag och arbeten hos oss.

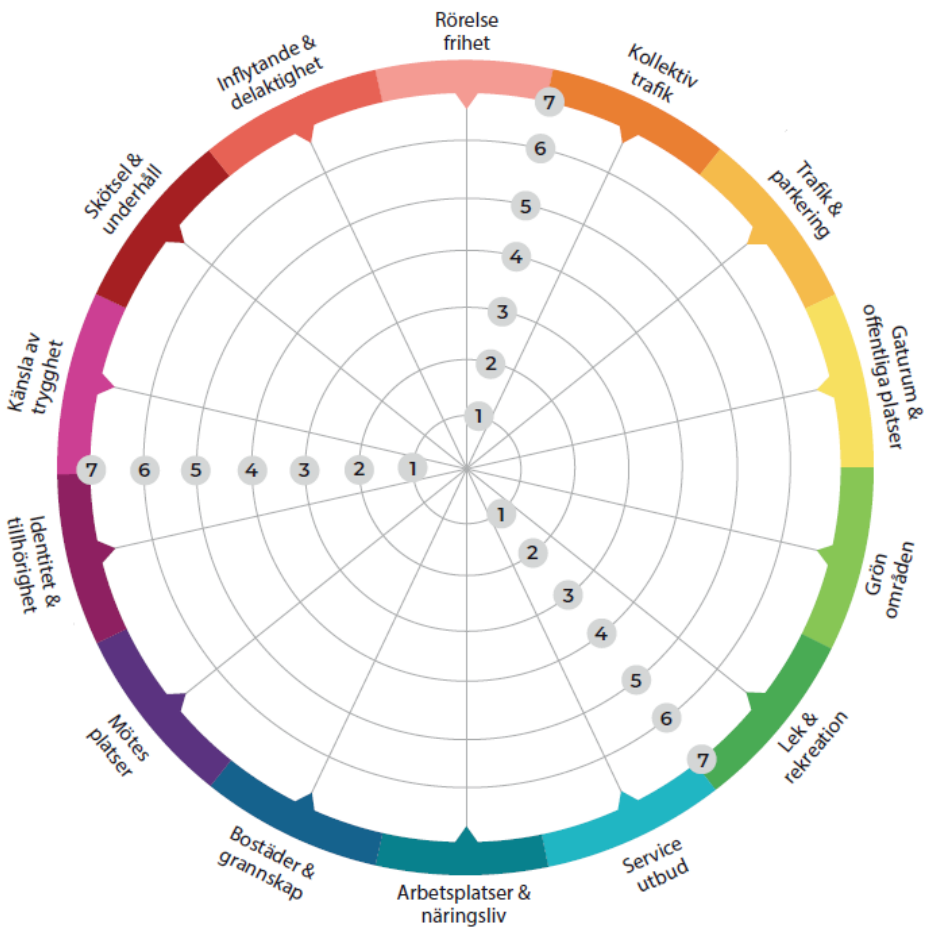

Flexibelt verktyg

- Platskompassen är också intressant som ramverk som kan anpassas utifrån exempelvis olika åldersgrupper och teman. I dag finns det barn- och ungdomsversioner på svenska, medan teman som klimat och luft för närvarande endast finns på engelska.
- Verktyget kan stödja diskussioner om jämlik hälsa, medborgardeltagande och identifiering och prioritering av åtgärder med samhälls- och hälsonytta.

Viktigt med samverkan och lärande

- Samverkan med Healthy Cities är väldigt värdefull för att undersöka Platskompassens användbarhet på lokal nivå i olika stadsutvecklingsprocesser och för en bredd av befolkningsgrupper.
- Vi kommer att stötta nätverket i ett lärprojekt om Platskompassen under 2026 och ser fram emot nya lärdomar i tillämpningen av verktyget.

Hälsa som drivkraft för miljömålen och för hållbar utveckling

Stödmaterial för att främja hälsa och jämlikhet i planering och förvaltning av miljön – våren 2026

- Kortfattad kunskapssammanställning som stöd i till exempel beslutsunderlag och för kommunikationsinsatser.
- Sammanställning över befintliga stödmaterial som belyser och syftar till att främja hälsa och jämlikhet kopplat till den fysiska miljön.
- Checklista och åtgärdsplan som stöd för systematisk integrering av hälsa och jämlikhet i befintliga strukturer och analyser.

Förebygga icke smittsamma sjukdomar

- Folkhälsomyndigheten medverkar i EU-projektet JAPreventNCD:
- Syfte är att stärka EU-ländernas förmåga att förebygga cancer och andra icke smittsamma sjukdomar.
- Vi medverkar bland annat i arbetspaket om hälsofrämjande boende och närmiljöer, med fokus på barn och unga och deras miljöer.

Vision: God gemenskap i hela befolkningen

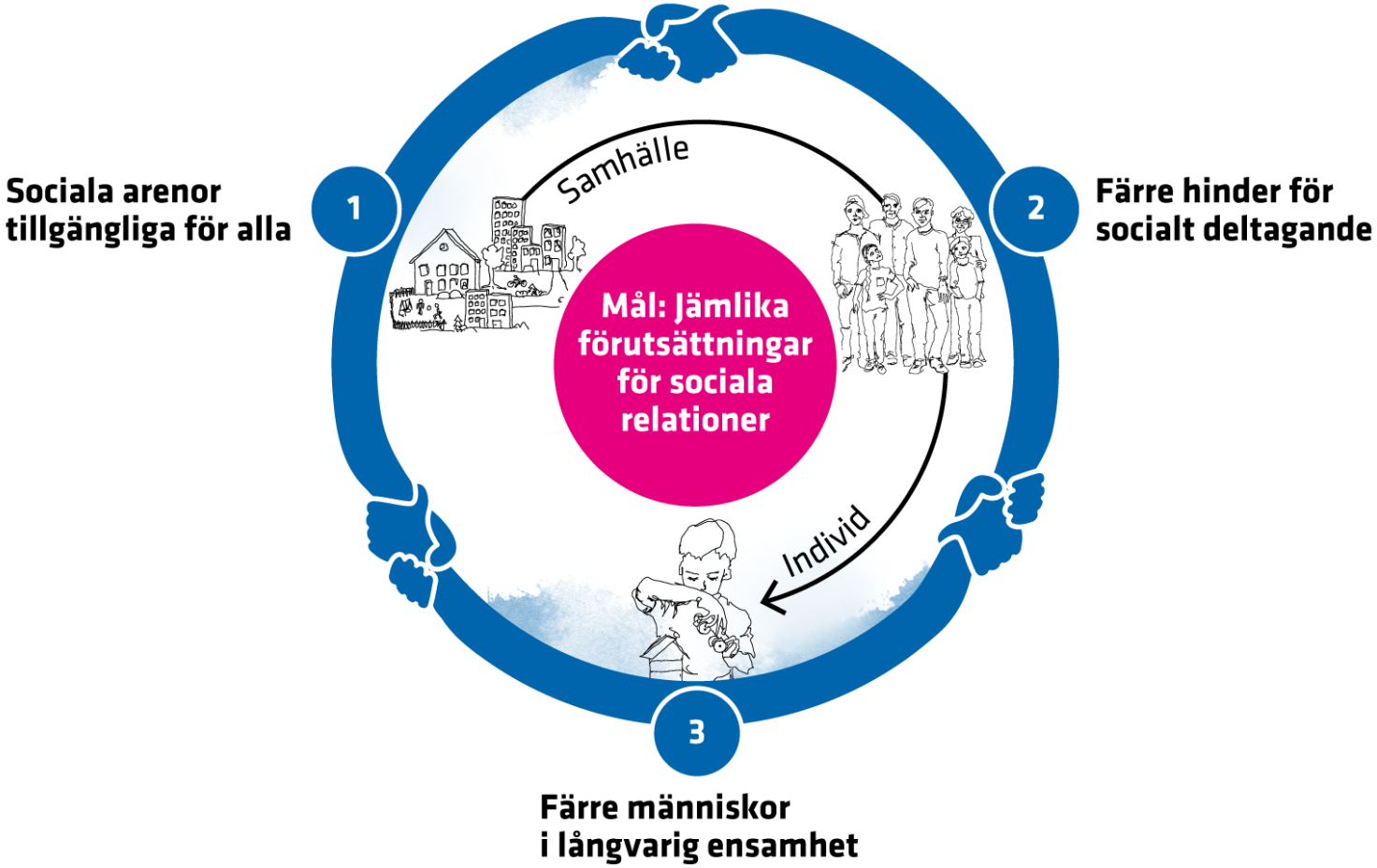

Tack

Håll dig uppdaterad via vår webbplats,
vårt nyhetsbrev och våra sociala medier.

Folkhälsomyndigheten

www.fohm.se • fohm.se/nyhetsbrev • Sociala medier • Podden Liv & Hälsa